

Vaasan Fiksun liikkumisen tilannekuva -projekti

Toteutettiin: 12/2025 - 4/2026

Tilaja: Vaasan kaupunki, Kuntatekniikka

Tilaajan projektipäällikkö: Samuli Huusko

Toteuttaja: Matti Pesu, Making Sense

Ohjausryhmä: Samuli Huusko, Emma Widd, Jarmo Peltomäki, Johanna Olsson, Jyri Mursula, Keijo Saarenmaa, Marianne West, Mika Ketonen, Seppo Kallio, Hanna-Mari Joutsen, Siri Gröndahl, Hanna Pekkala.

VAASAN FIKSUN KOULUMATKALIIKKUMISEN TILANNEKUVA

Tiivistelmä lopputuloksista

4.5.2026

TAUSTATIETOA

Koulumatkaliikkuminen on tärkeä juttu! Se parantaa oppilaiden fyysistä kuntoa, auttaa liikuntasuosituksen toteutumisessa sekä virkistää mieltä ja edistää oppimista. Valitettavasti moni muutosvoima vaikuttaa nykyään koulumatkaliikkumista vähentävästi. Siksi koulumatkaliikkumisen lisäämisessä tarvitaan aktiivista toimintaa.

Kävelyn ja pyöräilyn lisäämisessä turvallinen ja myös talvella sujuvasti toimiva liikenneympäristö on yksi avaintekijöistä. Lisäksi toimivat pyöräparkit, turvalliset saattoliikennejärjestelyt sekä kävelyyn ja pyöräilyyn kannustaminen ovat koulumatkaliikkunnan lisäämisessä tärkeässä roolissa.

Fiksun koulumatkaliikkumisen tilannekuvan voima piilee koko kaupungin kattavassa, tarkassa ja vertailukelpoisen tarkastelun mahdollistavassa tiedossa, jonka avulla voidaan vertailla havaittujen parannusten, hankintojen ja investointien todellista vaikuttavuutta.

Tarkastelussa mukana olleet koulut:

- Borgaregatans skola
- Gerby skola
- Haga skola
- Hietalahden koulu
- Huutoniemen koulu
- Isolahden koulu
- Keskuskoulu
- Länsimetsän koulu
- Merenkurkun koulu
- Merikaarron koulu
- Nummen koulu
- Onkilahden yhtenäiskoulu
- Savilahden yhtenäiskoulu
- Sundom skola
- Suvilahden koulu
- Tervajoen koulu
- Vaasan lyseon lukio
- Vasa gymnasium
- Vasa övningsskola
- Vikinga skola

TYÖSSÄ SELVITETTIIN

MONIKÄYTTÖINEN
TIEDOLLA JOHTAMISEN,
OHJAUKSEN JA
PRIORISOINNIN
MAHDOLLISTAJIA

SUORAN TOIMINNAN
VALIKOIMA: HAVAINTOJA,
PUUTTEITA.

Koulukohtainen fiksun liikkumisen potentiaali.

Ymmärrys oppilaiden koulumatkojen pituuteen sekä liikenneympäristön tilaan (turvallisuus ja sujuvuus) pohjautuvasta koulukohtaisesta potentiaalista mahdollistaa kehittämisen ja toimenpiteet siellä, missä tarve on suurin ja pyöräilyllä ja jalankululla on suurimmat mahdollisuudet olla suosittu koulumatkan kulkutapa.

Pyöräilyyn ja jalankulkuun käytettävät koulumatkareitit ja niiden oppilasmäärät.

Oppilasmäärillä rikastettu ja koko kaupungin kattava reittitieto on fiksun koulumatkaliikkumisen kehittämisen perusta. Tämän avulla ymmärrämme, missä koulumatkapyöräily ja -kävely todella tapahtuu.

Havainnot vaaranpaikoista, saattoliikennejärjestelyistä sekä pyöräpysäköinnistä.

Havainnot tärkeimmät koulureittien turvallisuuteen ja sujuvuuteen vaikuttavista seikoista, joihin voidaan puuttua välittömästi.

FIKSUN LIIKKUMISEN POTENTIAALI

Fiksun liikkumisen potentiaali on päätöksen apu! Se kertoo, millä kouluilla edellytykset lisätä jalankulkua ja pyöräilyä ovat suurimmat ja millä kouluilla muut kulkumuodot ovat tärkeämpiä olosuhteiden pakosta.

Potentiaali on muodostettu koulumatkojen pituuden ja niillä vallitsevan liikenneympäristön yhteisvaikutuksena. Taulukko kannattaa asettaa kaupugin eri toimialojen ja osastojen saataville sopiviin tietopalveluihin ja levittää sitä aktiivisesti tiedoksi eri toimijoille.

Toimenpide-ehdotus

Suuren potentiaalin koulut: Valtaosalla oppilaista on realistinen mahdollisuus jalan ja pyörällä kuljettuun koulumatkaan. Tätä kannattaa tavoitella kattavilla toimenpiteillä ja kannustamisella. Koko reitistön, koulun lähialueen ja pyöräparkin palvelutaso (turvallisuus + sujuvuus) on tärkeää!

Pienemmän potentiaalin koulut: Lähialueen ja saattoliikenteen turvallisuus on kriittinen parannus! Saattoliikennettä on paljon ja jokainen oppilas on koulun lähialueella jalankulkija, joka on alttiina saattoliikenteen aiheuttamille uhkille.

	Koulumatkojen pituudet ja oppilasmäärät					Liikenneympäristö	Potentiaali	Potentiaali sanallisesti
	Oppilaita kaikkiaan	<3 km		<5 km				
		lkm	lkm	%	lkm			
Borgaregatans skola	464	122	26%	227	49%	Vilkas	Keskisuuri	Koulumatkat ovat keskimäärin hyvin pitkiä ja liikenneympäristö vilkas. Riskipaikkoja on kuitenkin vähän eli turvallisen koulumatkaliikkumisen piirissä on ~150-230 oppilasta.
Gerby skola	305	288	94%	304	100%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulut Lyhyet koulumatkat ja rauhallinen liikenneympäristö.
Haga skola	138	83	60%	98	71%	Vilkas	Keskisuuri	Pieni koulu keskipitkillä koulumatkoilla, reiteillä jokunen riskipaikka.
Hietalahden koulu	193	160	83%	178	92%	Vilkas	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. 160 oppilasta fiksun koulumatkaliikkumisen piirissä, reiteillä vain yksi riskipaikka.
Huutoniemen koulu	336	319	95%	335	100%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulut Paljon oppilaita lyhyillä matkoilla ja rauhallinen liikenneympäristö.
Isolahden koulu	338	270	80%	302	89%	Rauhallinen	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. Paljon oppilaita kohtuullisen pituisilla matkoilla rauhallisessa liikenneympäristössä.
Keskuskoulu	356	161	45%	260	73%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Länsimetsän koulu	319	271	85%	294	92%	Vilkas	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. Liikenneympäristö vilkas mutta koulureiteillä vain yksi merkittävä riskipaikka.
Merenkurkun koulu	407	150	37%	295	72%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Merikaarron koulu	92	67	73%	86	93%	Vilkas	Keskisuuri	Keskipitkät koulumatkat vilkaassa liikenneympäristössä. Merkittävimmille reiteille pyörätiet.
Nummen koulu	238	220	92%	231	97%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulut Paljon oppilaita lyhyillä matkoilla rauhallisessa liikenneympäristössä.
Onkilahden yhtenäiskoulu	771	458	59%	651	84%	Haastava	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Savilahden yhtenäiskoulu	278	106	38%	166	60%	Vilkas	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat vilkaassa liikenneympäristössä.
Sundom skola	178	152	85%	174	98%	Rauhallinen	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. Suuri osa koulun oppilaita lyhyillä matkoilla maaseudun liikenneympäristössä, missä hyvä pyörätiestö.
Suvilahden koulu	310	182	59%	253	82%	Haastava	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä, koulun läheinen rauhallinen liikenneympäristö.
Tervajoen koulu	52	36	69%	48	92%	Vilkas	Keskisuuri	Pieni koulu ja vilkas maaseudun liikenneympäristö, merkittävimmille koulureiteille pyörätiet.
Vaasan lyseon lukio	874	150	17%	455	52%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Variskan yhtenäiskoulu	646	463	72%	602	93%	Vilkas	Suuri	Suuri koulu ja lukumääräisesti paljon oppilaita liikumisen piirissä. Liikenneympäristö haastava mutta rauhallinen. Riskipaikat selkeästi tunnistettavissa.
Vasa gymnasium	198	32	16%	71	36%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Vasa övningsskola	530	280	53%	446	84%	Haastava	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Vikinga skola	245	237	97%	244	100%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulut Käytännössä kaikki oppilaat fiksun liikkumisen piirissä ja liikenneympäristö rauhallinen! Saattoliikenteessä parannettavaa.
Koko Vaasa	7268	4207	58%	5720	79%			

**LAAJEMMAN
TAULUKON LÖYDÄT
RAPORTISTA!**

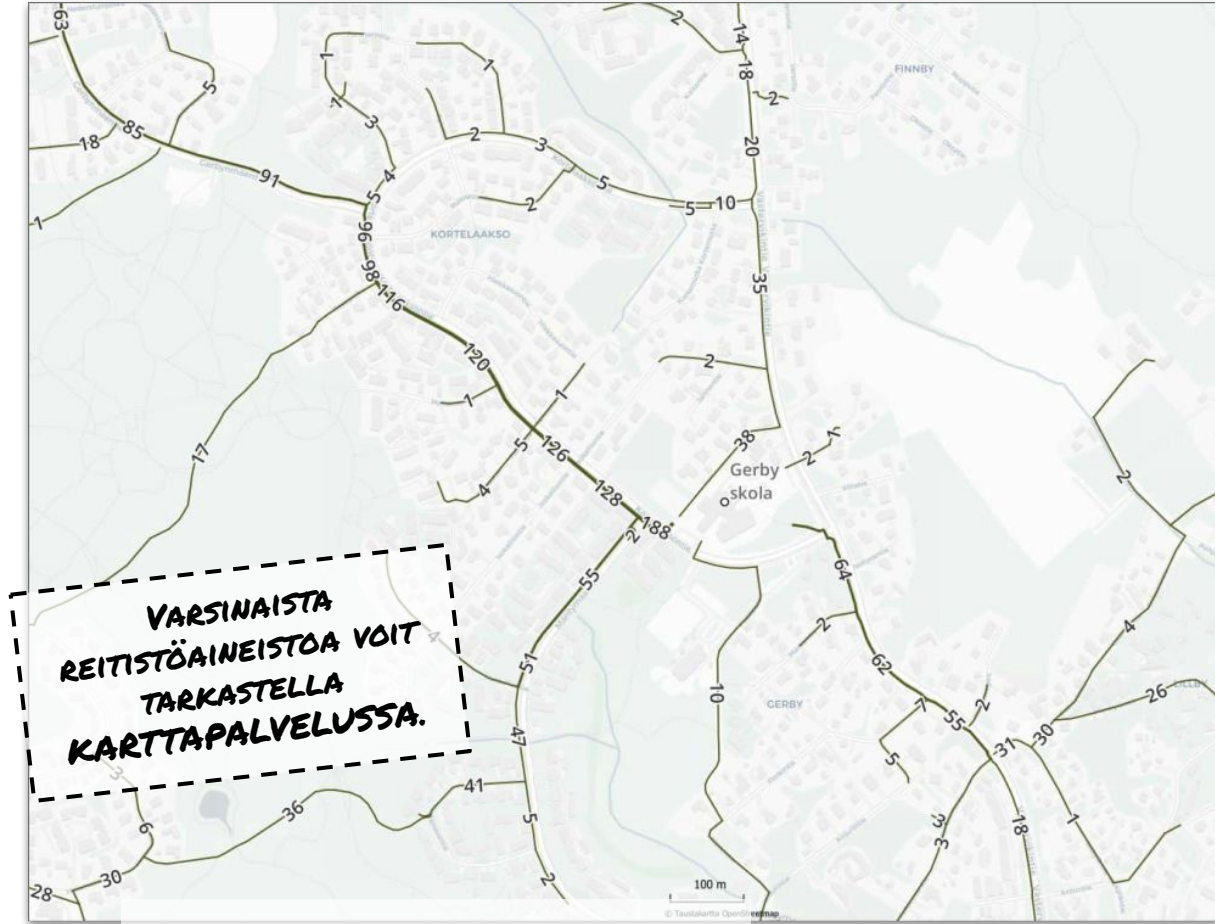
REITIT

Toinen tärkeä johtamisen apuväline on koulureittien sijainti ja niiden oppilasmäärät. Vaikka koulureitistö kattaa suuren osan Vaasan katuverkostosta, paljastaa reittitarkastelu tärkeimmät koulureitit ja mahdollistaa oppilasreitteihin kohdistuvien toimenpiteiden suunnitteluun.

Reitit toteutettiin koulukohtaisesti sekä koko kaupungin kattavaksi “summareittitasoksi”. Hienoa tässä on se, että jokainen reittiviiva tietää, kuinka monen oppilaan koulumatkaan se kuuluu!

Toimenpide-ehdotus

Reitistöt kannattaa asettaa kaupungin eri toimialojen ja osastojen saataville sopiviin tietopalveluihin (mm. karttapalvelut) ja levittää niitä aktiivisesti tiedoksi eri toimijoille. Reitistöistä on apua erilaisissa päätöksentekotilanteissa.

[Linkki karttapalveluun](#)

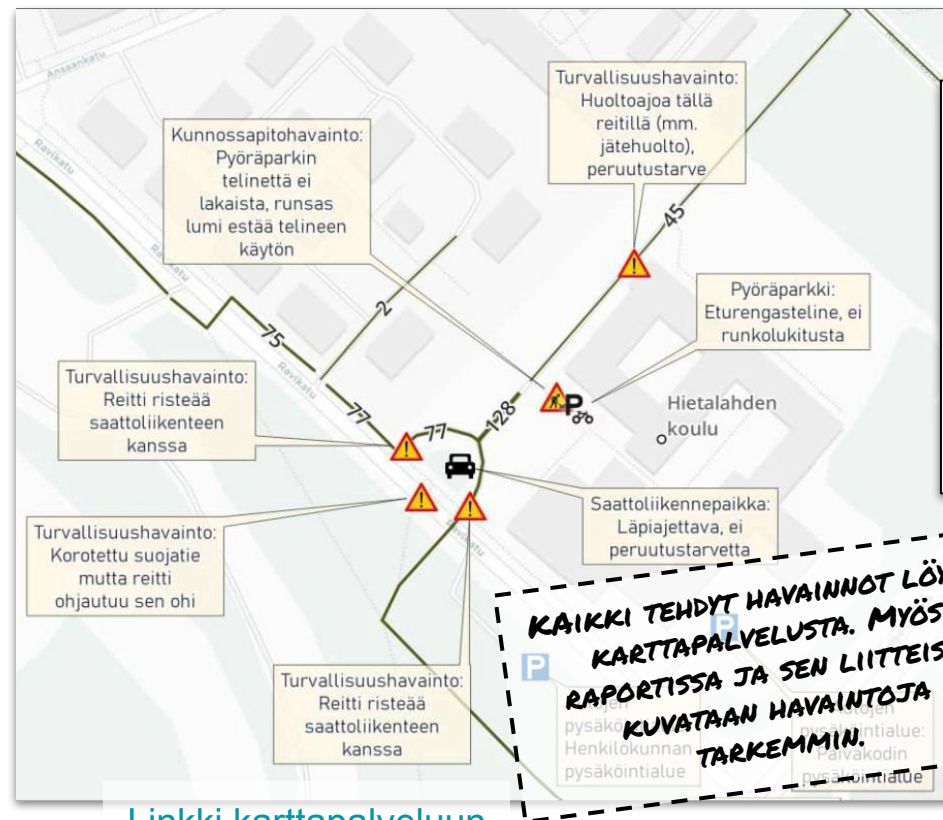
REITIT JA POTENTIAALI PÄÄTÖKSENTEON TUKENA

Näitä aineistoja ei kannata tunkea pöytälaatikkoon tai teams-kansion takanurkkaan unohtumaan. Sen sijaan, ota ne näkyville ja päivittäisen päätöksenteon tueksi. Tässä muutama esimerkki päätöksentekotilanteista, joissa aineistoa voi käyttää!

Tarve	Miten aineisto auttaa päätöksenteossa
Koulureittien turvallisuuden parantaminen	Oppilasvirtojen analyysi paljastaa kadut ja risteykset, joissa liikkuu paljon koululaisia ja joissa turvallisuustoimenpiteet vaikuttavat eniten.
Pyöräilyn ja kävelyn edistämisen kohdentaminen	Koulukohtainen liikkumispotentiaali kertoo, missä kouluissa aktiivisen koulumatkaliikkumisen lisääminen on realistisinta.
Pyöräpysäköinnin mitoitus	Oppilaiden etäisyysjakauma mahdollistaa pyöräpysäköinnin mitoittamisen todellisen pyöräilypotentiaalin mukaan.
Saattoliikenteen hallinta	Reititys ja oppilasvirrat auttavat tunnistamaan kohdat, joissa saattoliikenne risteää koulureittien kanssa.
Talvikunnossapidon priorisointi	Reittidata mahdollistaa tärkeimpien koulureittien priorisoinnin talvikunnossapidossa.
Pyörätieverkon kehittäminen	Oppilasvirrat osoittavat, missä pyöräily- ja jalankulkuinfrastruktuuri tukee suurinta määrää koulumatkoja.
Viestintä	Aineistojen kuvaamia tietoja ja niistä johdettuja avainlukuja voidaan käyttää hankkeiden ja kehittämisen perusteluviestinnässä.

LISÄÄ KOULUJEN, TALOTOIMEN,
KUNTATEKNIIKAN JA
SIVISTYSTOIMEN KÄYTTÖTAPAUKSIA
KUVATAAN RAPORTISSA!

HAVAINNOT: KOULUTEN LÄHIALUEET

Koulujen lähialueita tutkittiin saattoliikennejärjestelyjen tilanne, pyöräpysäköinnin tila (runkolukituksen ja talvikunnossapidon tilanne) sekä kartoitettiin ja kirjattiin monia muita havaintoja.

Saattoliikenteen puutteelliset järjestelyt ovat yksi merkittävin koulun lähialueen liikenneriiskeille altistava tekijä. **Saattoliikenteeseen liittyviä turvallisuushavaintoja tehtiin 10 koululta.**

Runkolukituksen puute ja siitä johtuva turvallisen pyöräsäilytyksen ongelmallisuus vaivaa havaintojen mukaan jopa 16 koulua.

Saattoliikenteen ja pyöräpysäköinnin toimenpide-ehdotus

Koulukohtaisten havaintojen läpikäynti raportin liitteiden 1, 2 ja 3 sekä karttapalvelun avulla. Parannustoimenpiteiden arviointi, suunnittelu ja aikataulutus.

[Linkki karttapalveluun](#)

HAVAINNOT: RISKIPAIKAT

Reitityksen yhteydessä **koulureittien riskipaikkoja tunnistettiin 44 kappaletta.**

Suurin osa riskipaikoista tunnistettiin automaattisesti seuraavilla kriteereillä: Yli 10 oppilaan koulureitti risteää pääkadun (taajamien ulkopuolella valtatie, kantatie tai seututie) kanssa, kohdassa nopeusrajoitus on yli 40 km/h eikä kohdassa ole kiertoliittymää, liikennevaloja, ylikulkua tai alikulkua.

Automaattista tarkastelua täydennettiin visuaalisella tarkastelulla sellaisissa paikoissa, missä pääkatujen lisäksi oli aiheellista laajentaa tarkastelua myös yhdysteille ja kokoojakaduille.

LAAJA TAULUKKO RISKIPAIKOISTA
LÖYTYY LIITTEESTÄ 1 JA VOIT
TARKASTELLA NIITÄ
KARTTAPALVELUSSA N.

Oppilasreitin luokka	Oppilasmäärä riskipaikassa	Riskipaikkojen määrä
Pääreitti	300-400	2
Pääreitti	200-300	6
Alureitti	100-200	10
Koulureitti	50-100	11
Koulureitti	0-50	15

Riskipaikkojen toimenpide-ehdotus

Riskipaikkojen arviointi raportin liitteen 1 sekä karttapalvelun avulla.
Parannustoimenpiteiden arviointi, suunnittelu ja aikataulutus.

[Linkki karttapalveluun](#)

HAVAINNOT: TURVALLISUUSAUDITOINTI 2025

Vuonna 2025 Vaasassa toteutetun pyöräily- ja kävelyreittien turvallisuusauditoinnin tulokset yhdistettiin koulureittianalyysiin ja aineistosta seulottiin esiin kaikki oppilasreiteille osuvat havainnot.

Oppilasreiteille osuvia havaintoja on 130 kappaletta.

Oppilasreitin luokka	Oppilasmäärä auditointihavainto-pai- kassa	Havaintojen määrä
Pääreitti	700-800	1
Pääreitti	400-700	11
Pääreitti	200-400	19
Koulureitti / Aluereitti	50-200	52
Koulureitti	0-50	47

2025 turvallisuusauditoinnin toimenpide-ehdotus

Koulureitteihin kohdistettujen havaintojen läpikäynti liitteen 1 sekä karttapalvelun avulla. Parannustoimenpiteiden arviointi, suunnittelu ja aikataulutus.

HAVAINNOT ON LISTATTU
TARKEMMIN RAPORTIN LIITTEESSÄ 1.
HAVAINTOJA VOI TARKASTELLA
MYÖS KARTTAPALVELUSSA

[Linkki karttapalveluun](#)

KOULUJEN TILANNEKORTIT

Nummen koulu

	Koulumatkojen pituudet ja oppilasmäärä										Liikenneympäristö	Käynninolosuhteet	Päivästä	Potentiaali saattoliikenteelle	Lähialueen reittien ja saattoliikenteen tila	Pyöräpysäköinnin ja talvikunnossapidon tila
	Oppilaitteen koulumatkan pituus	<0.5 km	0.5 - 1 km	1 - 1.5 km	1.5 - 2 km	2 - 2.5 km	2.5 - 3 km	3 - 3.5 km	3.5 - 4 km	4 - 4.5 km						
Nummen koulu	218	43	35%	47%	66%	98%	82%	20%	92%	29%	97%	29%	97%	29%	97%	29%

Koulukohtainen tilannekuva ja havainnot esitetään koulukohtaisilla korteilla.

Korteilla esitetään

- koulukohtainen otos potentiaalitalulukosta joka kertoo koulumatkojen etäisyysjakaumat, liikenneympäristön luokittelun, fiksun liikkumisen potentiaalin
- kuvaus reittien ja saattoliikenteen tilasta
- kuvaus pyöräpysäköinnin ja talvikunnossapidon tilasta
- karttakuva koulureiteistä niiden oppilasmääristä
- karttakuva koulun lähialueesta havaintoineen
- listaus tärkeimmistä toimenpide-ehdotuksista.

KOULUJEN TILANNEKORTIT
LÖYDÄT RAPORTIN LIITTEESTÄ 3.

Koulujen toimenpide-ehdotus

Oman koulun tilannekorttiin tutustuminen. Toimenpide-ehdotusten arviointi ja edistäminen. Tuotetun tiedon hyödyntäminen erityisesti liikunnallisen elämäntavan edistämiseen liittyvissä kehittämistoimissa.

LOPUKSI

Koulumatkakävelyn ja -pyöräilyn lisääminen on suuria hyötyjä tuova poikkihallinnollinen haaste. Vaasan kaupunki on ottanut tämän haasteen vastaan ja toimii määrätietoisesti oppilaiden koulumatkaliikunnan lisäämiseksi. Tämän ja monien aiempien projektien kautta on tuotettu paljon tietoa, jonka avulla voidaan käydä tärkeimpien toimenpiteiden kimppuun.

Tämän projektin tuottama koulukohtainen Fiksun liikkumisen potentiaali sekä koulureitti-aineisto tarjoaa hyvän perustan erilaisten kehittämistoimien arviointiin ja priorisointiin usean vuoden ajaksi.

Lisäksi projektissa tuotetut saattoliikennejärjestelyjä, pyöräpysäköintiä ja reitistön riskipaikkoja sekä vuoden 2025 turvallisuusauditoinnin tuloksia koskevat havainnot mahdollistavat välittömän reagoinnin ja vakavimmiksi puutteiksi arvioitujen asioiden korjaamisen.